

**ОГЛЯД ДИСЕРТАЦІЙ, ЗАХИЩЕНИХ У СПЕЦІАЛІЗОВАНІЙ
ВЧЕНІЙ РАДІ Д 41.177.01 В ФІНСТИТУТІ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА
ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ У
2012 РОЦІ**

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.03 – ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

**ВИННИК ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА
«РЕГУЛЯТОРНІ МЕХАНІЗМИ ТРУДОВОЇ МОТИВАЦІЇ В
УКРАЇНІ» (к.е.н.)**

*Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Куліков
Юрій Миколайович, Одеський національний економічний університет
Міністерства освіти і науки України, професор кафедри управління
персоналом і економіки праці*

*Робота виконана в Одеському національному економічному
університеті Міністерства освіти і науки України*

Дисертація присвячена розробці теоретико-методичних положень та науково-практичних рекомендацій щодо формування і реалізації регуляторних механізмів державного впливу на мотивацію працівників у трудовій діяльності.

У дисертаційній роботі розглянуто еволюцію становлення державної політики щодо регулювання мотивованої поведінки працівника; проаналізовано існуючу нормативно-законодавчу базу щодо трудової мотивації працюючих за чотирма груповими мотиваторами (стимулами до продуктивної праці), у відповідності до яких сформовані групові регуляторні мотиваційні механізми: гідної заробітної плати; стабільної, продуктивної зайнятості; сприятливих, безпечних умов виробничого середовища; професійно-кваліфікаційної підготовки. Сформовано оновлений зміст кожного з них. Розглянуто шляхи удосконалення соціально-трудова відносин, як передаточного механізму реалізації оновленої нормативно-правової бази групових механізмів трудової мотивації. Запропоновано науково-методичний підхід щодо інтегральної оцінки індексів трудової мотивації за регіонами України з метою визначення практичних заходів щодо спрямованих на підвищення її рівня. Встановлено тісна кореляційна взаємозалежність між інтегральними індексами трудової мотивації та рівнями продуктивності праці.

**ЛИСЮК ВОЛОДИМИР МИТРОФАНОВИЧ
«МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ
ТОВАРНИХ РИНКІВ» (д.е.н.)**

*Науковий консультант - доктор економічних наук, професор,
академік НАН України Буркинський Борис Володимирович, Інститут
проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України,
директор*

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України

У дисертації міститься теоретичне узагальнення і нове вирішення важливої науково-прикладної проблеми, що полягає у забезпеченні ефективного функціонування товарних ринків, які складають реальний сектор національної економіки та розробки сучасної теорії і методології їх регулювання, адаптованих до ринкових умов. Обґрунтовано концепцію розвитку товарних ринків, що базується на принципах вирівнювання структурних диспропорцій та усунення міжсекторних дисбалансів. Запропоновано методологічний підхід до дослідження та моделювання відтворювальних циклів товарних ринків, заснований на тезі, що основним ресурсоутворюючим джерелом відтворювальних процесів, які відбуваються на товарних ринках, є додана вартість, яка, таким чином, і має бути основним об'єктом дослідження і регулювання. Розроблено методологію регулювання товарних ринків, що передбачає, перш за все, визначення необхідності регулювання останніх не за критерієм монополізації (концентрації), а за цільовим критерієм сумарної доданої вартості, що виробляється на цьому товарному ринку, а також за критерієм повноти відтворювального циклу.

МАКАРОВА ПРИНА АНТОНІВНА
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОЛОГІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ (НА
ПРИКЛАДІ РИНКУ МОЛОКА ТА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ)»
(к.е.н.)

Науковий керівник доктор економічних наук, професор, Заслужений економіст України Галушкіна Тетяна Павлівна, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, зав. сектором прикладних проблем екологізації економіки регіону

робота виконана в інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень національної академії наук України

В дисертації поглиблено теоретико-організаційні засади екологізації розвитку продовольчих ринків (на прикладі ринку молока та молочної продукції) в контексті забезпечення конкурентоспроможності національної економіки; визначено сутність поняття «екологізація розвитку продовольчих ринків» як економічної категорії, сформовано теоретико-організаційні підвалини національного плану дій стосовно екологізації розвитку продовольчих ринків в напрямі підвищення безпеки продовольчих товарів, трансформації існуючої системи ціноутворення, створення сприятливого бізнес-середовища для залучення як іноземних, так і вітчизняних інвестицій з метою формування конкурентоспроможної ринкової інфраструктури.

ХУМАРОВА ПІНА ІПОЛІТІВНА
«ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНЕ СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ
РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
СИСТЕМ» (д.е.н.)

Науковий консультант - доктор економічних наук, професор Харічков Сергій Костянтинович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України, заступник директора з наукової роботи

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України

У дисертаційній роботі представлено теоретико-методологічне узагальнення та нове вирішення науково-прикладної проблеми забезпечення екобезпечного розвитку національної економіки на основі формування системи екологоорієнтованого стратегічного планування розвитку територіальних економіко-екологічних систем і запровадження інноваційного імперативу становлення природозберігаючої економіки.

Розроблено методологічні і концептуальні засади формування ієрархічної структури територіальних економіко-екологічних систем. Визначено конструктивні передумови переходу від екологічного планування природоохоронних заходів до екологоорієнтованого стратегічного планування розвитку територій, що обґрунтовано сукупністю обернених взаємозв'язків у підсистемі економіко-екологічних взаємодій, які виникають у процесі функціонування ТЕЕС. Розроблено теоретико-методологічні основи формування системи ЕОСП та багаторівневу систему індикаторів ЕОСП.

Результати дослідження складають науково-практичний базис запровадження системи екологоорієнтованого стратегічного планування розвитку територіальних економіко-екологічних систем різних ієрархічних рівнів.

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.04 – ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ (ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ)

**БАШИНСЬКА МАРИНА ІГОРІВНА
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВ В
УКРАЇНІ» (к.е.н.)**

Науковий керівник - кандидат економічних наук, доцент Квач Ярослав Петрович, Одеський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі Міністерства освіти і науки України, директор

Робота виконана в Одеському інституті фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі Міністерства освіти і науки України

У роботі проведено розв'язання важливого наукового завдання з розробки та обґрунтування методичних рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку інформаційної інфраструктури підприємств в Україні. Проведено дослідження та узагальнення теоретичних засад і концепцій організації підприємницької діяльності відповідно до закономірностей переходу суспільства до інформаційної економіки, згідно з якими інтеграція комплексних

інформаційних рішень і системи менеджменту втілюється у формування інформаційної інфраструктури сучасного ринкового господарства.

Теоретично обґрунтовано, що результатом інтеграційних тенденцій розвитку підприємницької інфраструктури та інфокомунікацій стає поява її сучасного блоку – системи інформаційної інфраструктури як структурованої цілісності елементів народного господарства. Наукова обґрунтованість формування організаційно-економічного механізму розвитку інформаційної інфраструктури підприємств забезпечується інноваційною активністю господарських структур, що виявляється не тільки в додатковому розповсюдженні мережевих об'єднань, але і в застосуванні саморегулюючих заходів і регулюючого впливу з боку держави. На підставі комплексного аналізу удосконалено регулювання інформаційної інфраструктури на основі бізнес-проекування корпоративних підприємницьких мереж. Проведено оцінку результативності функціонування інформаційної інфраструктури та надано пропозиції просування моделей електронного бізнесу на основі оптимізації механізмів взаємозв'язку з постачальниками через інструментарій електронної біржі.

БРУТМАН АННА БОГДАНІВНА
«ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЇХНІХ ПОТЕНЦІАЛІВ»
(к.е.н.)

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор, академік НАН України Буркинський Борис Володимирович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, директор

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Дисертація присвячена удосконаленню теоретико-методологічних засад та методичних підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності промислових підприємств.

В роботі висунуто і обґрунтовано методологічні положення з оцінки рівня конкурентоспроможності промислових підприємств на основі аналізу їхніх виробничого та інноваційного потенціалів.

Запропоновано і апробовано на підприємствах важкого машинобудування і чорної металургії України принципово новий методичний підхід, заснований на використанні апарату виробничих функцій і моделей економічного зростання для описання виробничих можливостей підприємств та фактичних результатів їх інноваційного розвитку, а також моделей оптимального планування та управління для аналізу виробничого та інноваційного потенціалів підприємств і подальшого агрегування оцінок цих потенціалів в інтегровані оцінки конкурентоспроможності оцінюваних підприємств.

ВАЛУЄВ ЮРІЙ БОРИСОВИЧ
«ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОЦЕСНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО
УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ІЗ

**ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНИМ НАПРЯМКОМ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ» (д.е.н.)**

Науковий консультант - доктор економічних наук, професор, академік НАН України Буркинський Борис Володимирович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України, директор

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України

Розроблено теоретичні засади та сукупність концептуальних положень, складаючих методологію нового вирішення проблеми формування системи управління промисловим підприємством зі зовнішньоекономічним напрямом діяльності, що полягає в органічному поєднанні процесного і функціонального підходів.

Здійснено системну декомпозицію економічного процесу, функції управління відділено і зосереджено в структурах об'єкта управління.

Обґрунтовано і визначено рівні компетенції власника, правління, «господарів процесів», розроблено базову організаційну структуру, охоплюючи всі рівні компетенції.

Обґрунтовано і визначено складові економічного механізму. Доведено помилковість виділення окремого виду антикризового управління.

Розроблено механізм оцінки діяльності господарських та управлінських підрозділів, запропоновано заходи подолання проблеми недостатності і функціональної неузгодженості інформації в системі управління підприємством.

**КІРТОКА РУСЛАН ГОРДІЙОВИЧ
«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У
НЕСТАБІЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ» (к.е.н.)**

Науковий керівник - доктор економічних наук, доцент Меркулов Микола Миколайович, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри економіки та управління

Робота виконана в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова Міністерства освіти і науки України

У дисертаційній роботі реалізовано системний підхід до пошуку шляхів підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу промислових підприємств для забезпечення його стійкого розвитку у нестабільному середовищі. Виконано узагальнення і розвиток теорії і методології підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу промислових підприємств (уточнення поняття "ресурсний потенціал" підприємства; нова класифікація чинників виробництва; комбінований метод стратегічного аналізу і формування ресурсного потенціалу підприємства). Обґрунтовано концептуальні підходи до управління ефективним використанням ресурсного потенціалу

промислових підприємств. Запропоновано заходи щодо: управління економічною безпекою промислових підприємств на основі аналізу її загроз; оцінки граничних значень індикаторів ризику економічної безпеки і прогноз його наслідків для стійкого розвитку промислових підприємств; ефективного управління трудовими ресурсами промислових підприємств на основі аналізу їх еволюції і ролі в сучасному виробництві і формування організаційної і ділової культури вітчизняних промислових підприємств як середовища розвитку і активного використання їх інтелектуальної складової.

КЛЄВЦЄВИЧ НАТАЛІЯ АНАТОЛІВНА
«ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ УМОВ ПАРТНЕРСТВА
ПРИВАТНОГО ТА ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРІВ У
КОМУНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ (на прикладі
підприємств водопровідно-каналізаційного господарства) (к.е.н.)

Науковий керівник - кандидат економічних наук, Дзезик Сергій Сергійович, Одеський національний економічний університет, доцент кафедри економіки та управління національним господарством.

Робота виконана в Одеському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Проаналізовано основні підходи до дослідження взаємодії приватного та державного секторів в комунальному господарстві України; визначено інституціональні умови, необхідні для здійснення партнерства приватного та державного секторів в комунальному господарстві України; розглянуто основні форми управління об'єктами комунальної інфраструктури та розкрито їх значення в поліпшенні роботи подібних об'єктів; досліджено законодавство України, що регламентує діяльність та партнерські відносини суб'єктів господарювання на даному ринку, виявлені недоліки, які гальмують впровадження зазначених механізмів в комунальне господарство України та розроблені відповідні пропозиції по їх усуненню; визначені та систематизовані фактори, що заважають активному впровадженню механізмів державно-приватного партнерства в комунальне господарство, а також досліджений досвід зміни форм управління підприємствами комунального сектору в Україні у сфері водопостачання та водовідведення.

Зроблено рекомендації щодо удосконалення механізму взаємодії органів місцевого самоврядування та приватних операторів у комунальному секторі України, зокрема: розроблена система критеріїв вибору органами місцевого самоврядування оптимальної форми управління об'єктом комунальної інфраструктури; обґрунтована проектна форма забезпечення розвитку комунального сектору за участю приватних операторів та розроблена процедура контролю органами місцевого самоврядування діяльності приватного оператора.

ЛІГАНЕНКО ІРИНА ВІТАЛІВНА

**«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ
ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТРАТЕГІЧНИХ
ЗМІН» (к.е.н.)**

*Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Філіппова
Світлана Валеріївна, Одеський національний політехнічний університет
Міністерства освіти і науки України, директор інституту бізнесу,
економіки та інформаційних технологій*

*Робота виконана в Одеському національному політехнічному
університеті Міністерства освіти і науки України*

Дисертація присвячена організаційно-економічному механізму розвитку виробничого підприємства в умовах стратегічних змін, обґрунтуванню і розробці методичних положень щодо його впровадження. Визначено його зміст, функції та структуру. Проаналізовано стан та закономірності, визначено умови та фактори, що впливають на розвиток виробничих підприємств та їх організаційну складову. Визначено методи та інструменти посилення управлінського впливу в умовах стратегічних змін.

Обґрунтовано вибір моделей і методів організаційного розвитку для формування організаційно-економічного механізму та методологічні засади організаційної ефективності підприємств для різних стратегічних змін. Розроблено концепцію організаційно-економічного механізму розвитку виробничого підприємства з позиції програмно-цільового підходу, методичні рекомендації щодо вибору механізмів управління і формування організаційної структури підприємства при утворенні сервісної мережі та комплекс відповідних заходів.

**НІЗЯЄВА СВІТЛАНА АНАТОЛІЇВНА
«ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ (НА ПРИКЛАДІ ВИНОРІБНИХ ПІДПРИЄМСТВ)» (к.е.н.)**

*Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Філіппова
Світлана Валеріївна, Одеський національний політехнічний університет
Міністерства освіти і науки України, завідувач кафедри обліку, аналізу і
аудиту*

*Робота виконана в Одеському національному політехнічному
університеті Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України*

Дисертація містить теоретико-методичні положення та практичні рекомендації щодо застосування ринкової вартості підприємства в системі його економічної безпеки. Теоретичне підґрунтя формування системи економічної безпеки доповнено концепцією та рекомендаціями щодо формування системи економічної безпеки виноробних підприємств при вартісно-орієнтованому типі управління розвитком. Визначено роль і місце ринкової вартості підприємства в цій системі при різних типах управління. Сформована модель інтегральної оцінки поточного рівня економічної безпеки підприємства у розрізі складових безпеки (фінансова, інтелектуально-кадрова, матеріально-технічна; інвестиційно-технологічна, корпоративна, управлінська) з врахуванням впливу вартості підприємства на кожен складову.

Розроблені пропозиції щодо вибору методів оцінки ринкової вартості виноробних підприємств з ідентифікацією методів у відповідності до стану середовища. В класифікацію факторів впливу на економічну безпеку виноробного підприємства додано ключові чинники його ринкової вартості.

Авторська система показників вартості для виноробних підприємств відображає процес та джерела створення вартості по ключовим чинникам, характер їх взаємозв'язків згідно стратегічним цілям підприємства за кожною функціональною складовою системи ЕБП. Для формування системи економічної безпеки підприємства, при виборі вартісно-орієнтованого типу управління розвитком розроблено методики аналізу чутливості та сценаріїв для параметрів з найбільшою чутливістю для ситуацій, обумовлених коливаннями ключових чинників ринкової вартості.

ПАВЛОВА ОЛЬГА СЕРГІЇВНА
«ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРОБСТВА» (к.е.н.)

*Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Бутенко
Анатолій Іванович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних
досліджень Національної Академії наук України, завідувач відділу
розвитку підприємництва*

*Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-
екологічних досліджень Національної Академії наук України*

Дисертація присвячена розробці методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості виноробних підприємств та визначенню пріоритетних напрямків підвищення рівня цієї детермінанти.

В роботі запропоновано авторське визначення поняття «інвестиційна привабливість». Удосконалено методику оцінки інвестиційної привабливості підприємств виноробства. Проведено систематизацію проблем і чинників, які стримують розвиток виноробних підприємств в сучасних умовах відкритої економіки. Запропоновано методичний підхід до визначення пріоритетних напрямків підвищення інвестиційної привабливості виноробних підприємств, заснований на факторному аналізі, і визначенні стратегічних орієнтирів підвищення інвестиційної привабливості підприємства на основі побудови відповідної матриці. Доведено, що в умовах формування інноваційної економіки та розвитку інформаційного суспільства розвиток інтелектуального капіталу підприємства є фактором підвищення його інвестиційної привабливості.

ПАНЧЕНКО МАРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

**«ФОРМУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ
СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА ВИНОРОБНИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ» (к.е.н.)**

*Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент Бровкова Олена
Георгіївна, Одеський національний політехнічний університет, доцент
кафедри менеджменту*

*Робота виконана в Одеському національному політехнічному
університеті Міністерства освіти і науки України*

Дисертаційне дослідження присвячено вдосконалюванню комплексної розробки теоретичних основ і методичному забезпеченню подальшого розвитку системного управління якістю на виноробних підприємствах. Проаналізовано сучасний стан і тенденції розвитку систем менеджменту якості на вітчизняних виноробних підприємствах, виявлено методологічні особливості системного управління якістю, обґрунтовано й розроблено структуру й склад функціональних складових економічного потенціалу систем якості з урахуванням особливостей виноробного виробництва, проведено структурно-динамічний аналіз результативності внутрішньовиробничих процесів по забезпеченню якості продукції, виділено основні інструменти виявлення резервів удосконалювання систем менеджменту якості для виноробних підприємств. Розроблено пропозиції щодо побудови діагностичного профілю процесів менеджменту якості, діагностики резервів удосконалювання систем менеджменту якості, оцінки рівня задоволеності споживачів, обґрунтування стратегічної спрямованості системи якості на виноробному підприємстві.

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.05 – РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**

**ДИЩЛОВИЙ ІГОР МИКОЛАЙОВИЧ
«ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У РЕГІОНАЛЬНИХ СИСТЕМАХ
РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА
ГОСПОДАРЮВАННЯ» (д.е.н.)**

*Науковий консультант доктор економічних наук, професор Харічков
Сергій Костянтинович, Інститут проблем ринку та економіко-
екологічних досліджень НАН України, заступник директора з наукової
роботи*

*Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-
екологічних досліджень Національної Академії наук України*

В роботі досліджено особливості та організаційні засади сталого природокористування в рекреаційно-туристичній сфері, розглянуто передумови та шляхи розвитку рекреаційно-туристичної сфери в Україні на засадах сталості, проаналізовано стан та можливості рекреаційно-туристичної сфери в Україні.

На базі дослідження ідеології модернізації та сучасних трансформаційних перетворень у рекреаційно-туристичних системах регіонального рівня, обґрунтовано доцільність та актуальність

впровадження на практиці таких варіантів самоорганізації та організації територіальних рекреаційно-туристичних систем, як: кластеризація рекреаційно-туристичної діяльності, як приклад самоврядності територіальних рекреаційно-туристичних систем, та програмно-цільове планування рекреаційно-туристичної сфери, як приклад державного регулювання розвитку територіальних рекреаційно-туристичних систем.

В результаті аналізу територіальних аспектів ефективного розвитку рекреаційно-туристичної сфери в регіонах, в роботі узагальнено сучасний досвід ефективного розвитку рекреаційно-туристичної сфери в регіонах, вивчено принципи регіоналізму в рекреаційно-туристичній сфері, змістовно представлено перспективи розвитку рекреаційно-туристичної сфери в окремих регіонах України: Автономній Республіці Крим, Українському Причорномор'ї й Українському Приазов'ї.

ОКЛАНДЕР ІГОР МИХАЙЛОВИЧ
«МАРКЕТИНГОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ НАУКОВО-
ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ» (к.е.н.)

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Харічков Сергій Костянтинович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України, заступник директора з наукової роботи

Роботу виконано в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України

Дисертація присвячена вирішенню актуального завдання розроблення теоретико-методичного підґрунтя формування набору маркетингових інструментів для стимулювання науково-технологічного розвитку регіону. Досліджено існуючі підходи до вибору пріоритетних напрямків науково-технологічного розвитку та стан функціонування інноваційного ланцюга регіону. Обґрунтовано вибір маркетингових інструментів науково-технологічного розвитку, які доцільно використовувати при побудові регіональної інноваційної системи, розглянуто комунікативну діяльність з позицій інтеграції реального та Інтернет-простору. Запропоновано методологію функціонування регіональної системи стратегічних маркетингових досліджень і розроблено модель маркетингового комунікативного впливу щодо стимулювання науково-технологічного розвитку регіону.

ШУЛЧЕНКО НАДІЯ ВІКТОРІВНА
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ ПРИМОРСЬКОГО МІСТА (НА ПРИКЛАДІ М.
МИКОЛАЇВ)» (к.е.н.)

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Степанов В'ячеслав Миколайович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, завідувач відділу економіко-екологічних проблем приморських регіонів

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Робота присвячена розвитку теоретичних і прикладних положень підвищення соціально-економічної ефективності розвитку приморського міста (на прикладі м. Миколаїв) з використанням організаційно-методичного інструментарію.

У роботі обумовлена доцільність управління синергетичним ресурсом з метою соціально-економічного розвитку приморського міста на основі інституційного, еволюційного і інформаційного принципів з використанням системно-параметричного опису соціально-економічних інцидентностей приморського міста в контексті завдань стратегічного управління.

Доведена ефективність використання зарубіжного і вітчизняного досвіду розвитку процесу кластеризації в приморському місті Миколаїв і Миколаївському регіоні, що дасть можливість найповніше і ефективно вирішувати економічні, екологічні і соціальні завдання даного регіону; стабілізувати господарську діяльність учасників регіональних кластерів, що особливо важливо в умовах кризи; збільшити кількість робочих місць і рівень заробітної плати; підвищити економічну ефективність функціонування всіх учасників кластеру; полегшити доступ до інноваційних методів організації виробництва і новітніх технологій; підсилити конкурентоспроможність суб'єктів господарювання м. Миколаїв і області.

Запропоновано комплексні підходи до формування кластерних моделей для приморського міста Миколаїв і Миколаївського регіону на прикладі суднобудівельного, містобудівного і рекреаційно-туристичного кластерів можуть розглядатися як подальший розвиток методичних підходів до визначення інструментарію формування кластерних систем і перспективного розвитку регіональної кластерної політики.

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 08.00.06 – ЕКОНОМІКА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА**

**БАЛДЖИ МАРИНА ДМИТРІВНА
«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ
КОМПЛЕКСНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ» (д.е.н.)**

Науковий консультант доктор економічних наук, професор Харічков Сергій Костянтинівич, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, заступник директора з наукової роботи

Робота виконана в Одеському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки України

Дисертація присвячена питанням регулювання природокористування в умовах реформування економічних відносин. В роботі сформульовано теоретико-методологічні основи та подане нове вирішення науково-

прикладної проблеми комплексного природокористування, як системного явища, з позицій синергетичного підходу між збалансованим природокористуванням та раціоналізацією використання природно-ресурсного потенціалу, що забезпечує зростання ресурсоефективності в умовах ринкової економіки. Запропоновано напрями регулювання системи комплексного природокористування; розроблено підходи до впровадження положень метрології у сферу природокористування; вдосконалено напрями діагностики комплексного використання ресурсів; розроблено інтегральну модель комплексного природокористування; визначено основні напрями організаційно-господарського механізму ринків природних ресурсів; удосконалено регуляторну політику та оновлено стратегічні документи і регіональні програми з урахуванням комплексного природокористування.

ГЕТЬМАН ОЛЕНА ЛЕОНІДІВНА
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ
ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ В МОРСЬКОМУ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННІ» (к.е.н.)

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Ковальов Володимир Георгійович, Одеський державний екологічний університет, завідувач кафедри менеджменту природоохоронної діяльності

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України

В дисертаційній роботі представлено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, яке полягає у розробці організаційно-економічних основ легалізації тіньового сектору в морському природокористуванні. Обґрунтовано теоретико-концептуальні підходи до легалізації тіньового сектору в морському природокористуванні, які базовані на необхідності визначення неврахованої діяльності в тіньовій економіці. Розроблено методичні підходи до вартісної оцінки впливу тіньового сектору на економічну результативність морського природокористування, які дозволяють врахувати невраховану економіку в різних видах морегосподарської діяльності.

Розроблено методологію легалізації тіньового сектору в морському природокористуванні, яка включає сукупність способів, форм і методів інституційного, адміністративно-економічного, фінансово-економічного управління морським природокористуванням. Область дії направлена на виявлення, аналіз і усунення існуючих причин, сприяючих тінізації економіки в морському природокористуванні та дозволить залучити приховані фінансові ресурсно-екологічні потоки в економіку України і, зокрема, в економіку морегосподарського комплексу країни.

ЖЕМБА АЛЛА ЙОСИПІВНА
«ЕКОНОМІКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ
ПРИРОДОРЕСУРСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ» (к.е.н.)

Науковий керівник доктор економічних наук, професор Галушкіна Тетяна Павлівна, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, зав. сектором прикладних проблем екологізації економіки регіону

Робота виконана в інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень національної академії наук України

В дисертації розроблено теоретико-методологічні та організаційні основи формування ефективної моделі природоресурсного менеджменту як невід'ємної складової сучасної парадигми екологічного управління в просторовому контексті; запропоновано концептуальні положення щодо її розвитку в напрямі сутнісного наповнення програми заходів по забезпеченню ресурсозберігаючої політики в Україні та її регіонах.

КОСОВСЬКА ОЛЕНА ВАЛЕРІЙВНА
«УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
МОРСЬКОГО ПРИРОДНО - РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ»
(к.е.н.)

Науковий керівник доктор економічних наук, с.н.с. Громова Олена Миколаївна, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України, головний науковий співробітник відділу економіко-екологічних проблем приморських регіонів

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України

У дисертації теоретично обґрунтовано вибір та методичні основи інструментарію управління якістю МПРП, що представляє важливу науково-прикладну задачу забезпечення екологічної безпеки та конкурентоспроможності української морської рекреації.

Діючий в Україні інструментарій управління природокористуванням не сприяє вирішенню проблеми збереження та підвищення рекреаційної цінності природно-ресурсного потенціалу морського узбережжя. У зв'язку з цим актуалізується проблема управління якістю МПРП. У роботі розкрито суть проблеми управління якістю МПРП на основі дослідження понятійного апарату, системи взаємин в ході морського рекреаційного природокористування, у тому числі з позицій відносин землекористування. Обґрунтовано вибір прямих методів впливу на якість МПРП, до яких віднесено: екологічна сертифікація якості МПРП приморських населених пунктів, збори за погіршення якості МПРП, а також цілий ряд нормативних документів, що регламентують природокористування в МРЗ. Як пріоритетний метод, націлений на фінансове забезпечення та регулювання процесів впливу на якість, нами виділено систему зборів за погіршення якості МПРП, розроблено методологічні та методичні засади її формування.

МАРТІЄНКО АНТОНІНА ІВАНОВНА
«ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНСТИТУЦІОНУВАННЯ ТА
ЗАПРОВАДЖЕННЯ РІЗНОМАНІТТЯ ФОРМ ВЛАСНОСТІ У

ПРИРОДОКОРИСТУВАННІ» (д.е.н.)

Науковий консультант доктор економічних наук, професор Харічков Сергій Костянтинович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, заступник директора з наукової роботи

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії наук України.

Розроблено теоретико-методологічні основи економічних відносин власності в природокористуванні і науково-методичні рекомендації щодо формування та реалізації різноманітних форм власності на природні ресурси з метою підвищення економічної, економіко-екологічної, соціально-екологічної ефективності використання, охорони, відновлення та відтворення природних ресурсів та управління формами власності в природокористуванні.

Визначено теоретичні основи розвитку власності на природні об'єкти на основі відносин привласнення суспільством і економічно відокремленим суб'єктом власне природного ресурсу, економіко-екологічного доходу, соціально-екологічного ефекту і економіко-екологічних збитків. Обґрунтовано, що системоутворюючим відношенням в природокористуванні є загальнонародна власність, яка служить базисом розвитку різноманітних форм власності.

Розроблено методологію державного інституціонування привласнення природних ресурсів, що складається з двох блоків – інституціонування державної форми власності та інституціонування недержавних форм та прав привласнення природних ресурсів, яке включає державне управління функціонуванням та розвитком різноманітних форм та прав привласнення в природокористуванні.

В роботі обґрунтовано необхідність та можливість привласнення природних ресурсів в інтересах всього суспільства на основі фонду національних природних дивідендів. Визначено критерії розвитку різноманітних форм і прав власності на основі альтернативних витрат, трансакційних і трансформаційних затрат. У роботі визначено економіко-екологічні обмеження функціонування різноманітних форм власності на природні ресурси на основі пріоритетності інтересів загальнонародної власності. Обґрунтовано та визначено певні форми власності, надана їх економічна сутність. Розроблено договірну базу реалізації відносин присвоєння в природокористуванні як матеріальну основу функціонування форм власності.

НОМІР САЛЕХ АХМАД

**«ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ
ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ
(на прикладі Сирійської Арабської Республіки)» (к.е.н.)**

*Науковий керівник - кандидат економічних наук, доцент Павленко
Олена Пантеліївна, Одеський державний екологічний університет
Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри менеджменту
природоохоронної діяльності*

*Робота виконана в Одеському державному екологічному
університеті Міністерства освіти і науки України*

Дисертаційна робота присвячена питанням теоретичного обґрунтування та методичного забезпечення ефективних економіко-екологічних механізмів управління туристсько-рекреаційним природокористуванням в умовах Сирійської Арабської Республіки.

у роботі розроблено теоретико-концептуальні підходи до формування економіко-екологічних механізмів управління туристсько-рекреаційним природокористуванням на базі урахування негативного впливу туристично-рекреаційної діяльності на навколишнє природне середовище та уточнених теоретико-методологічних основ оцінки збитків від туристсько-рекреаційної діяльності. На основі концептуальних підходів до формування економіко-екологічних механізмів управління факторами, що лімітують туристсько-рекреаційну діяльність, обґрунтовано вибір базових напрямків вирішення проблем ресурсозабезпечення, зокрема, водозабезпечення туристсько-рекреаційної діяльності.

**РЕКІШ АЛЛА ОЛЕКСАНДРІВНА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ СОЦІО-ЕКОНОМІКО-
ЕКОЛОГІЧНИХ СИСТЕМ» (к.е.н.)**

*Науковий Керівник Доктор Економічних Наук, Професор Ковальов
Володимир Георгійович, Одеський Державний Екологічний Університет
Міністерства Освіти І Науки України, Завідувач Кафедри Менеджменту
Природоохоронної Діяльності*

*Робота виконана в одеському державному екологічному
університеті міністерства освіти і науки україни*

Дисертаційна робота присвячена розробці методологічних і методичних основ забезпечення збалансованості соціо-економіко-екологічних систем у результаті розвитку природоохоронної діяльності на основі використання досягнень науки і техніки.

У дисертації розвинуті й удосконалені теоретичні, методологічні і методичні основи визначення характеристик безпеки і збалансованості розвитку соціо-економіко-екологічних систем. На підґрунті комплексних і системних досліджень запропоновані основні напрямки розвитку природоохоронної діяльності для забезпечення безпеки і збалансованості соціо-економіко-екологічної системи. Розроблено методичні основи формування оцінки зазначеного вище стану економіко-екологічної

системи з використанням для цієї мети теорії економічних збитків. У дисертаційній роботі обґрунтована необхідність розвитку малого і середнього бізнесу для рішення природоохоронних проблем, зв'язаних із забезпеченням безпечного і збалансованого розвитку економіко-екологічних систем.

СКЛЯР ЛАРИСА БОРИСІВНА
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ТА
ДІАГНОСТИКИ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВАМИ КОНСЕРВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ» (к.е.н.)

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор Немченко Валерій Вікторович, Одеська національна академія харчових технологій, завідувач кафедри обліку та аудиту

Робота виконана в Одеській національній академії харчових технологій Міністерства освіти і науки України.

У дисертації досліджені теоретичні і методичні аспекти формування організаційно-економічного забезпечення аналізу та діагностики екологічного управління підприємствами консервної промисловості. На підґрунті нової світоглядної концепції до екологічного управління визначена сутність економіко-екологічного аналізу. Досліджені сучасні концепції економіко-екологічного управління підприємством. Запропоновано складові системи визначення економіко-екологічного рівня управління підприємствами, які містять п'ять рівнів: організаційно-виробнича та структура органів управління, фінансового, технологічного забезпечення та рівень економічних, соціально-психологічних методів управління.

Розроблено методичний підхід до визначення збитку від забруднення довкілля підприємствами консервної промисловості та запропоновано методи вимірювання і оцінки результатів впливу підприємства на екосистему, інструментарій оцінки системи прибутку від впровадження природоохоронних заходів та порядок визначення рівня загальної рентабельності з урахуванням природоохоронної діяльності підприємств консервної промисловості.

ФОМЕНКО В'ЯЧЕСЛАВ АНАТОЛІЙОВИЧ
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРИБЕРЕЖНОЇ
СМУГИ МОРІВ УКРАЇНИ» (к.е.н.)

Науковий керівник доктор економічних наук, професор Степанов В'ячеслав Миколайович, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, завідувач відділу економіко-екологічних проблем розвитку приморських регіонів

Робота виконана в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень Національної Академії Наук України

У дисертації розроблено теоретичні та організаційно-економічні основи екологізації господарської діяльності в межах прибережної смуги приморських регіонів України, які відображають сучасне наукове

уявлення щодо просторової екологічної політики з врахування обмежуючих чинників.

У дисертаційному дослідженні проаналізовано передумови формування організаційно-економічної моделі реалізації концепції інтегрованого управління природокористуванням прибережної смуги Українського Причорномор'я як невід'ємної складової процесів еколого-економічного розвитку. Розглянуто шляхи забезпечення законодавчо-нормативного підґрунтя реформування механізму планування та стимулювання екологізації господарської діяльності в межах прибережних територій.